

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 24 אפריל 2022
2

לפני:

כב' השופטת יפית מזרחי-לוי

נציג ציבור (עובדים) מר בנימין חממי

נציג ציבור (מעסיקים) מר אברהם דיאמנט

התובעת

בתי זקוק לנפט בעמ
ע"י ב"כ: עו"ד חגי טל ועו"ד יפית מנגל

-

הנתבע

המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ: עו"ד יורם ל. כהן, עו"ד אליאור דר ועו"ד
יוסף פולסקי

3
4

פסק דין

5 לפנינו תביעה של חברת בתי זקוק לנפט בע"מ (בז"ן) כנגד המוסד לביטוח לאומי
6 (המוסד) להשבת דמי ביטוח לאומי. לטענת בז"ן, במהלך השנים 1981-1996 (התקופה
7 שבמחלוקת) היא שילמה דמי ביטוח מלאים עבור עובדים שקיבלו דמי פגיעה והיו לכן
8 פטורים מתשלום דמי ביטוח. משכך נוצרה לה יתרת הזכות בתשלום דמי הביטוח, ועל
9 המוסד היה לקזז את הכספים שהיא שילמה ביתר מסך דמי הביטוח שהיה עליה לשלם
10 לאחר ביקורות ניכויים וקביעות המוסד במהלך השנים.

11 כפועל יוצא, טענה בז"ן, על המוסד לבטל קנסות שהוטלו בגין אי תשלום חובות. כן עליו
12 לשלם לה את היתרה לאחר הקיזוז. מחלוקות נוספות עלו ביחס לרכיבים הנכללים
13 בהחזר ואופן הצמדת החוב. המוסד טען מנגד שלא הוכח תשלום ביתר וכי בלאו הכי
14 התביעה התיישנה.

15 מטעם בז"ן העידו הגב' ציפי גוטליב, מנהלת שכר (הגב' גוטליב); ומר נתן שחם, מנהל
16 אגף כוח אדם לשעבר בבז"ן (מר שחם).

17 מטעם המוסד העידה הגב' ליזי ביטון, מנהלת אגף מעסיקים (הגב' ביטון).

18 טרם פירוט טענות הצדדים, נתאר בקצרה את העובדות העומדות ברקע לתובענה.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

רקע כללי¹

- 1
- 2 תקנה 22 לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח בפני פגיעה בעבודה) התשי"ד-1954 מסמיכה
- 3 את המוסד לאפשר למעסיק לשלם דמי פגיעה לעובד במקומו. על פי הסדר זה, המוסד
- 4 משיב למעסיק את הסכום האמור בניכוי תקופת הזכאות הראשונה לפי סעיף 94 לחוק
- 5 הביטוח הלאומי (שנים עשר הימים הראשונים שבעדם זכאי הנפגע לדמי פגיעה). יש
- 6 לציין שהסדרים דומים נערכו עם המוסד גם שלא מכוח התקנה.
- 7 ברבות השנים החל ציבור המעסיקים הגדולים להעלות טענות שונות בקשר לדמי ביטוח
- 8 ומס בריאות שנגבו ממנו ביתר, במסגרת תשלום דמי הפגיעה. טענות אלו החלו לגבור
- 9 בתחילת שנות ה-2000. טענת המעסיקים הייתה שהם שילמו דמי ביטוח לאומי עבור
- 10 עובדים על אף שאותם עובדים פטורים מתשלומם. המוסד הודה באופן חלקי בכך שהוא
- 11 גבה כספים ביתר והחל לפעול לבירור הטענות וזכאות המעסיקים. לאור התגברות
- 12 הפניות בתחילת שנות ה-2000, וקשיים בהערכתם סכומי החזר שנדרשו, עצר המוסד
- 13 בינואר 2004 את הטיפול בפניות, עד לגיבוש מדיניות בנושא. בהמשך הוחלט להקים
- 14 מערכת אוטומטית שתטפל בנושא החוזרים. אך, עקב קשיים וכשלים שונים שנפלו בה,
- 15 החלה המערכת לפעול רק בשנת 2010. עד אותו מועד, עודד המוסד את ציבור
- 16 המעסיקים להמתין עם תביעותיהם.
- 17 אך לא כל המעסיקים ידעו על העבודות שנעשו לפיתוח המערכת ולא כל מי שידע עליה
- 18 היה מוכן להמתין עד הסדרתה. בין אלו המעסיקים נמנה ארגון מגן דוד אדום (מד"א).
- 19 מד"א פנה למוסד בשנת 2008, טרם הסדרת המערכת, כדי שישלב לו את דמי הביטוח
- 20 שהוא שילם ביתר. המוסד מצדו הסכים לדון בטענותיו, אך זאת רק ביחס לתקופה של
- 21 7 השנים שקדמו לפנייה. בתגובה, מד"א הגיש תביעה נגד המוסד. עיקר טענתו הייתה
- 22 שאין להגביל את תביעתו להחזר תשלומים לתקופה של 7 שנים. זאת מן הטעם שהנתבע
- 23 עצמו עודד את המעסיקים לא להגיש תביעות השבה לפני כן.
- 24 התביעה של מגן דוד אדום התקבלה ברובה וכך נקבע בבית המשפט המחוזי :

¹ עיקרי הדברים שהובאו תחת כותרת זו נלקחו מפסק הדין בהליך ת"א (מחוזי ת"א) 8279-06-10 מגן דוד אדום בישראל נ' המוסד לביטוח לאומי - מדינת ישראל (5.5.16) ומפסק הדין בערעור שהוגש עליו לבית המשפט העליון בהליך עא 5008/16 המוסד לביטוח לאומי נ' מגן דוד אדום לישראל (6.2.18) (להלן – עניין מד"א במחוזי או בעליון, לפי העניין).

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 א. אני דוחה את טענת המל"ל לפטור מהשבה מלאה או חלקית.
- 2 ב. אני דוחה את טענת ההתיישנות שהועלתה על ידי המל"ל, וקובעת כי
3 התביעה לא התיישנה ביחס לכל התקופות המנויות בה.
- 4 ג. אני דוחה את טענת התובע לתשלום ריבית והפרשי הצמדה לפי חוק
5 פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, וקובעת כי תשלומי ההשבה
6 בהם יחויב המל"ל כפופים להוראת השערוך שבסעיף 362 לחוק
7 הביטוח הלאומי כפי נוסחו שהיה בתוקף עד לשנת 2012.
- 8 ד. אני דוחה את רכיב התביעה המתייחס להשבת דמי בריאות עבור רכיב
9 'השלמת השכר' מעבר לדמי הפגיעה.
- 10 ה. אני מקבלת את טענת התובע בדבר זכאותו להשבת התשלומים ששולמו
11 ביתר גם עבור העובדים עליהם לא חלה, מכוח הדין, תקנה 22.
- 12 ו. אני מקבלת את עמדת התובע לפיה לצורך חישוב תשלומי החזר,
13 ייחשבו התשלומים תלויי הנוכחות, לעניין תחולת הפטור, כחלק
14 משכרו של עובד בחודש העוקב לחודש בו בוצעו שעות נוספות.
- 15 ז. ההשבה תבוצע לידי התובע אף בגין חלק העובד בתשלומי היתר".
- 16 5. על פסק דין במחוזי הוגש ערעור מטעם שני הצדדים. בית המשפט העליון אישר את
17 תוצאת פסק הדין במחוזי ודחה את שני הערעורים, תוך מתן התייחסות עניינית לטענת
18 ההתיישנות שהעלה המוסד במחוזי. בין היתר נקבע בעניין מד"א בעליון כך:
- 19 "קביעתו של בית המשפט המחוזי כי התביעה לא התיישנה נשענה על שלושה
20 אדנים. הקביעה לפיה המל"ל מושתק בהשתק שיפוטי מלטעון לתחולתו של
21 חוק ההתיישנות נוכח העובדה שעמדה זו נטענה על ידו בתיק אחר בבית הדין
22 הארצי לעבודה (עב"ל 10-09-1844). השני, כי המל"ל הודה בקיום זכות. זאת
23 נוכח מכתביו למד"א ולמעסיקים נוספים, מהם עולה הודאתו של המל"ל
24 בגביית יתר ומחויבותו להשיב את תשלומי הביטוח ביחס ל"כל התקופות"
25 בהם נגבו תשלומים אלה. השלישי, כי המל"ל מנוע מלהעלות טענת התיישנות
26 ביחס לתביעה בעקבות העובדה שהוא עצמו עודד את המעסיקים שלא להגיש

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 תביעות השבה פרטניות אלא להמתין לתחילת פעולתה של המערכת
2 האוטומטית. באשר לשתי ההנמקות הראשונות, חלוק אני עם מסקנותיו של
3 בית המשפט המחוזי, אולם סבורני כי המל"ל אכן היה מנוע מלטעון
4 להתיישנות התביעה נוכח התנהלותו...

5 המל"ל היה מודע לקיומה של הבעיה שנים רבות לפני פיתוחה של
6 מערכת ההחזרים האוטומטית וכאשר הגיעו בקשות פרטניות להשבת
7 תשלומי יתר, התבקשו הפונים להמתין עד לסיום פיתוחה של המערכת.
8 לא ניתן אפוא להלום מצב דברים שבו המל"ל מבקש מציבור המעסיקים
9 להמתין לפיתוחה של המערכת ולאחר מכן מבקש לעשות שימוש בחלוף
10 הזמן – שנבע, בין השאר, ממעשי המל"ל עצמו – על מנת להעלות טענת
11 התיישנות. הדברים אינם עולים בקנה אחד עם חובות ההגינות האמורים
12 המוטלים על המל"ל.

13 יתרה מכך, מהחומרים עולה כי המערכת האוטומטית מאפשרת קבלת
14 החזרים ששילמו מעסיקים החל משנת 1997. בא-כוחו של המל"ל אף
15 הכיר בכך במסגרת אחד מהדיונים בבית המשפט המחוזי:

16 'המערכת [מערכת ההחזרים האוטומטית – ד.מ.] לא מדברת
17 כמערכת על התיישנות, למערכת עצמה אפשר להגיש התחשבנות
18 משנת '97 ואילך. אנו עומדים פה על טענת התיישנות'
19 (פרוטוקול הדיון מיום 26.4.2010, עמ' 1, שורות 13-16).

20 ברם, חרף האמור, לא עלה בידי בא-כוח המל"ל להסביר מדוע מבקש
21 המל"ל לעמוד על טענת התיישנות, בנסיבות העניין, שעה שהוא עצמו
22 אינו דק פורתא על אודות תביעות בנות שני עשורים ומעלה.

23 מכלל האמור עולה אפוא כי המל"ל היה מנוע מלטעון להתיישנות
24 התביעה בשל חובת ההגינות המוטלת עליו כרשות ציבורית. לפיכך, ולו
25 בשל כך, דין ערעורו להידחות".

26

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

הרקע הצריך לעניין

- 1
- 2 תחילתן של העובדות הרלוונטיות לעניינינו היא בפניותיה הראשונות של בז"ן למוסד
3 בנושא.
- 4 ביום 10.2.02 פנתה בז"ן למוסד במכתב "דרישה להשבת דמי ביטוח ששולמו בתקופת
5 אי כושר לעבודה". על פי האמור במכתב, היא שילמה בגין עובדיה שהיו זכאים לדמי
6 פגיעה בתקופה שבין 25.7.81 ועד 12/97, דמי ביטוח ביתר בסך של 3,279,042 ₪ (נספח
7 7 לתביעה).
- 8 ביום 18.3.02 השיב המוסד במכתב כדלקמן (נספח 18 לתביעה):
- 9 "הבקשה שהגשתם כוללת סכומים ששולמו בגין הלנת גימלה ועמלות
10 שהמוסד שילם לכם ואנו מניחים כי לא שילמתם דמי ביטוח מסכומים אלה.
11 לדוגמא – לעובד מר אמנון... שנפגע ביום 5.2.1984, שולמה גימלה ב-9.5.89
12 בסך 133 ₪, ואילו בבקשתכם ציינתם שהסכום שממנו הנכם מבקשים החזר
13 הוא 1,416 ₪, כלומר פי עשרה מסכום הגימלה, כאשר ההפרש הינו הלנת
14 גימלה כאמור.
- 15 דוגמא נוספת – עבור העובד מר מרדכי... שולמה הלנת גימלה בסך 2,130 ₪
16 ובגין סכום זה דרשתם כ-0.5 מיליון ₪!! החזרה דמי ביטוח שכנראה לא
17 שילמתם.
- 18 כמו כן, דרשתם החזר דמי ביטוח גם בעבור חודשים שבהם הייתה הפחתת
19 עלות העבודה שבהם לא שילמתם דמי ביטוח. להלן החודשים בהם הייתה
20 הפחתת עלות העבודה...
21 כדי לחשב את דמי הביטוח אנו מבקשים לקבל הנתונים באופן הבא:
- 22 תאריך הפגיעה, תקופת תשלום דמי הפגיעה, השכר החייב בדמי ביטוח
23 ששולם לעובד בתקופת דמי הפגיעה, שיעור דמי הביטוח ודמי הביטוח
24 ששולמו בעבורו.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 כמו כן, הנכס מתבקשים להעביר אלינו התחייבות שמדמי הביטוח שיוחזרו,
2 אם יוחזרו, תחזירו לעובדים את הניכוי שביצעתם בזמנו משכרם".
- 3 .9 ביום 10.11.02, בהמשך לנתונים ששלחה בז"ן במענה לדרישת המוסד, הוציא המוסד
4 מכתב חדש, כדלקמן (נספח 19 לתביעה):
- 5 "בדקנו הרשימות ואת מדגם תלושי השכר שהגשת ולהלן הערותינו:
- 6 1. מספר עובדים מופיעים ברשימה יותר מפעם אחת לאותה תקופה, כלומר,
7 נדרשו על פי הרשימה החזרים גבוהים מאלה שהיו אמורים. לדוגמא...
- 8 2. בתלושי השכר מופיעים תשלומי 'שכר נוסף' שעולים על 50% מהשכר
9 החודשי הרגיל ולכן, חלים עליהם כללי חלוקת 'תשלום נוסף' שבתקנות...
10 כלומר, היות וה'תשלום הנוסף' חולק כאמור, הרי שהוא חולק גם על תקופה
11 שבה העובד לא היה זכאי לדמי פגיעה ולכן גם לא היה פטור מתשלום דמי
12 ביטוח על התקופה כאמור, ולכן לא מגיע החזר דמי ביטוח לגמי תקופות שלא
13 שולמו בגינת דמי פגיעה. לדוגמא...
- 14 3. בתלוש השכר של מר הלשטיין.... לחודש מאי 1993 כלולים התשלומים
15 הבאים: תיקון שכר עבודה בסך 1,993.6 ₪; תיקון פרמיה 466.81 ₪; תיקון
16 שעות נוספות 90.36 ₪. כלומר, כשליש מהתשלומים ששולמו לעובד בחודש
17 מאי 1993 אינם מתייחסים כלל לאותו חודש.
- 18 המסקנה היא כי עפ"י תלושי שכר שבהם כלולים 'שכר נוסף' ו/או 'הפרשי
19 שכר', לא ניתן כלל לחשב את דמי הביטוח לחודשים הרלוונטיים.
- 20 4. כפי שמסרנו לך טלפונית, תנאי לקבלת החזר במקרה זה הוא שהמעסיק
21 יחזיר קודם כל לעובדים את דמי הביטוח שניכה משכרם שלא כדין.
- 22 5. המוסד החליט לערוך ביקורת ניכויים אצל מעסיק שמגיש בקשה להחזר
23 דמי ביטוח גם לשנים שבדר"כ כבר אינו עורך ביקורת לגביהם.
- 24 לכן יערוך המוסד ביקורת לשנים 1993 ו-1994 שלא בוקרו, שעבורם ביקשתם
25 החזר דמי ביטוח".

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

10. ביום 21.11.02 השיבה בז"ן למוסד כדלקמן (נספח 20 לתביעה). עיקר טענותיה כווננו
עתה כלפי דרישותיו הקפדניות של המוסד. בז"ן טענה שאין בידה דרך סבירה לחשב
את התשלומים שהיא ביצעה ביתר, אך בצד זאת היא ציפתה מהמוסד להתנהג עמה
בתום לב ולהגיע עמה להסדר על מסך הנתונים הקיימים. בין היתר, היא כתבה כך:
- "...בפתח תגובה זו יודגש כי כבר בעת הגשת הבקשה להשבה זנן ולנוכח
הקושי האובייקטיבי הקיים בגיבוש הנתונים, הובהר כי הסכומים המופיעים
בבקשה הנם סכומים אשר גובשו על פי מיטב מידת האפשר מהמסמכים
הקיימים, כאשר מקור הנתונים אשר שימשו בסיס לחישוב ההחזר המבוקש
היו דו"ח מחלקת פגיעה בעבודה של המוסד לביטוח לאומי אשר נמסר לידינו
וכן נתוני שכר העובדים, ככל שאלו קיימים בידי המעסיק.
- נתונים אלו הוגשו למוסד כאשר מטרת הגשתם הייתה בדיקתם גם על ידי
המוסד וזאת לאורם של נתונים נוספים המצויים בידי ואשר אינם נמצאים
בידי המעסיק, זאת למיטב הבנת הח"מ, מתוך שאיפה להגיע בשיתוף
לסכומים המדויקים ככל האפשר. שאיפה הנובעת מרצון המוסד למלא חובתו
הקבועה בחוק להשיב את אשר שולם ביתר.
- במהלך בדיקתכם נדרשנו מידי פעם להבהיר ו/או להוסיף פרטים וכך עשינו
במהלך הזמן שחלף למן הגשת הבקשה ועד למכתבך דנן.
- בתגובה זו מבקש הח"מ להגיב אחת לאחת לטענות העובדתיות העולות
ממכתבך ומתוך כך לחשש הכבד העולה ממנו כי למעשה אין כלל בכוונת המוסד
לביטוח לאומי להשיב כספים אלו.
- ...לדעת הח"מ אין המוסד רשאי לפטור עצמו כליל מחובת ההשבה תוך שהוא
מסתתר מאחורי טענה מעין זו וכי עליו להגיע בהסכמה, בדומה לנוהג הקיים
בעת עריכת ביקורת ניכויים, לנוסחה אשר יהיה בה כדי לשקף במדויק ככל
האפשר את הסכום הראוי להשבה, זאת תוך קביעת מקדם ביטחון אשר יבטיח
כי בכל מקרה לא יושב סכום הגבוה מן הסכום הראוי להשבה.
- מן הראוי לציין כי המוסד עצמו, עת בא הוא לגבות מן המעסיקים דמי ביטוח
שמצא כמגיעים לו עפ"י ביקורת ניכויים ומתוך אילוצים אלו בדיוק, נהג ועדיין

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 נוהג לחשב דמי ביטוח אלו על פי אומדן גלובלי שנקבע על ידו ואין הוא נוהג
2 לדקדק בדקדוקי עניות.

3 הפעלת אמת מידה שונה לגבי מעסיק, הבא לדרוש השבתם של סכומים
4 ששילם ביתר, הינה למעשה התחמקות מחובת החזר הכספים המגיעים בדין.
5 הרי ידוע היטב למוסד כי אין אפשרות לנקוב בסכום המדויק וכי הנוהג הוא,
6 כאמור, ביצוע הערכה ואומדן לסכומים אותם הוא דורש על פי הוראת סעיף
7 358 לחוק...

8 דבר זה הינו חמור שבעתיים נוכח העובדה כי אין המוסד חולק על הטענה
9 המהותית לפיה אוחז הוא בכספים ששולמו מתוך טעות ביתר ואשר הוא מחויב
10 בהשבתם".

11 בסוף דבריה התייחסה בז"ן גם להודעת המוסד על כוונתו לערוך ביקורת ניכויים כתנאי
12 להחזר:

13 "בהחלטת המוסד המצוינת בסעיף זה למכתבך משגר למעשה המוסד אות
14 אזהרה ואיום למעסיקים, כי בתגובה לבקשתם להחזר יהיו צפויים לביקורת
15 ניכויים 'לשנים שבדר"כ כבר אינו עורך ביקורות לגביהם'. יוצא אפוא כי
16 באמצעות החלטה תמוהה, שיסודה מנוגד לחובת תום לב המוגברת החלה על
17 רשות שלטונית, מנסה המוסד להלך אימים על אותם מעסיקים אשר יעזו
18 לנסות ולחלץ מידי כספים השייכים להם והמוחזקים על ידו שלא כדין.

19 לדעת הח"מ, החלטה זו מנוגדת לחלוטין לכל אמות מידה וכללית של מנהל
20 תקין וספק רב הוא אף אם עולה היא בקנה אחד עם השקפת יועציו המשפטיים
21 של המוסד עצמו".

22 11. ביום 1.1.03 השיב המוסד למכתבה של בז"ן כדלקמן (נספח 21 לתביעה):

23 "מכתבנו מ-5.11.02 הועבר אליך לאחר התיקון האחרון שהגשת לבקשות
24 קודמות ולאחר שיחות טלפוניות רבות בינינו שבמהלכן טענת כי אנו מעקבים
25 [טעות במקור] את החזר.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 לכן מצאנו לנכון להזכיר שהעיקוב [טעות במקור] הוא בשל הטעויות ובשל הזמן
2 שלקח לכם לתקנו. נכון להיום טרם קיבלנו בקשה מתוקנת לגבי הליקויים
3 שפורטו במכתבנו הנזכר... (הדגשה שלי י.מ.ל.)

4 לסעיף 3 שבמכתבך [טענת בז"ן שהפרשי שכר הינם חלק מהשכר], כפי
5 שמסרנו לך בעל פה, נושא זה נמצא בבדיקה משפטית נוספת: ביום שבו נשלח
6 מכתבנו הנזכר, עמדתנו הייתה כאמור בסעיף 3 שבאותו מכתב [שיש לייחס את
7 ההפרשים לחודשים הרלוונטיים, בעדס הם משתלמים]... לא ניתן לגזור גזרה
8 שווה בין אופן חישוב קביעה לפי סעיף 358 לחוק הביטוח הלאומי לבין חובת
9 מעסיק להגיש למוסד דינים וחשבונות מדויקים. על פי סעיף 359 לחוק
10 הביטוח הלאומי, על קביעה כזו להיות סבירה. לדעתנו, הקביעות שעורך
11 המוסד הן סבירות...

12 לאמור בסעיף 5 במכתבך [ביחס לכוונת המוסד לערוך ביקורת ניכויים כתנאי
13 להחזר] המצב העובדתי הוא שהמעסיק הגיש לאורך שנים רבות דוחות
14 שגויים. מי לידינו יתקע כי לא נעשו שגיאות נוספות לאותה תקופה. מסיבה
15 זו, רק טבע הדבר שנערוך ביקורת לאותה תקופה".

16 12. ביום 19.3.03, בהמשך להתכתבויות נוספות מול המוסד (במענה למכתב מיום 4.3.03),
17 כתבה בז"ן כדלקמן (נספח 22 לתביעה):

18 "1. הודעתך שבסמך, לפיה נושא השבת דמי ביטוח ששולמו ביתר נמצא
19 בבדיקה משפטית אשר תוצאותיה יובאו בקרוב בפני מנהלת המוסד לביטוח
20 לאומי, נתקבלה אצל הח"מ בקורת רוח רבה.

21 2. אכן ראוי היה שסוגיית השבה זו, שעניינה תשלום יתר הנובע מטעות נפוצה
22 ומשותפת למעבידים רבים, תידון ברמה המערכתית לאורם של אמות מידה
23 משפטיות וכללי מנהל, כפי שנדרש מרשות ציבורית הפועל מכוחו של חוק.

24 3. ואולם, הודעתך זו עומדת בסתירה גמורה לאמור במכתבו מיום 10.11.02 של
25 סגנד, מר יעקב מזרחי, אל הח"מ באותו עניין ואשר העתקו מצ"ב [דרישה
26 להוספת נתונים והודעה על כוונה לבצע ביקורת ניכויים כתנאי להחזר].

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 ...
- 2 6. הח"מ ימתין לתוצאות הבדיקה המשפטית והחלטת מנהלת המוסד בסוגיית
- 3 ההשבה דנן, אשר הנה סוגייה פרוצדורלית גרידא...".
- 4 13. ביום 27.4.03 השיב המוסד לבז"ן כדלקמן (נספח 30 לתביעה. ההדגשות אינן במקור):
- 5 "האמור במכתבו מיום 10.11.02 של מר יעקב מזרחי היה בהסתמך על אשר
- 6 נקבע באותה עת, וגם באופן ספציפי למקרה הנדון והוא שריר וקיים ובעינו
- 7 עומד, גם כיום, כמו גם הליקויים הרבים שנמצאו על ידו בבקשה להחזר דמי
- 8 ביטוח.
- 9 לפיכך וללא קשר לעמדת המינהלה, הבקשה שבה מדובר תמשיך להיבדק
- 10 כאמור במכתבו של מר מזרחי.
- 11 אין באמור במכתבו של מר מזרחי שום דבר העומד בסתירה למכתבו מיום
- 12 4.3.02.
- 13 עלינו לציין כי מאז 10.11.02 היו פניות ובקשות שבעטיין הוחלט לבחון הנושא
- 14 ברמה העקרונית והמדיניותית, פעם נוספת.
- 15 אין במה שיוחלט לגרוע מהאמור.
- 16 אם תתקבל החלטה שיש לה השפעה על מכתבו של מר מזרחי נשוב ונודיעך
- 17 דבר".
- 18 על אף האמור במכתבו האחרון של המוסד, לא נעשו פעולות נוספות מצד בז"ן. בז"ן לא
- 19 המשיכה את הטיפול בבקשתה ולא ערכה את התיקונים, כפי שדרש המוסד. כן, לא
- 20 נעשו פעולות ביחס וכנגד עמדת המוסד.
- 21 14. ביום 10.12.03 הוציאה המחלקה המשפטית במוסד תזכיר בנושא שעל הפרק, להלן
- 22 עיקרי הדברים מתוכו (נספח 53 לתביעה):
- 23 "...מדובר בנסיבות שבהן נטען כי שולמו למוסד תשלומי יתר של דמי ביטוח
- 24 בהקשרים אלה:

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 א. החזר דמי ביטוח על שכר ששולם בתקופת דמי פגיעה...
- 2 ב. החזר דמי ביטוח על שכר המשולם בתקופת דמי לידה...
- 3 ג. השלמת דמי ביטוח לפי הכנסת המינימום החייבת בתשלום דמי
4 ביטוח לפי סעיף 348(ב) לחוק, שבוצעה בטעות וכפועל יוצא שולמו דמי
5 ביטוח ביתר.
- 6 הסוגיות האמורות עלו בהקשר למעבידים גדולים במשק כגון רשויות
7 מקומיות, בנקים וכדומה, אם כי יכול שהבעייתיות התקיימה גם בקשר
8 למעבידים אחרים.
- 9 ג. הבעייתיות לגבי בסיס החישוב
- 10 בהעדר תלושי שכר, באי כוח המעבידים חישבו את דרישת החזר לפי נוסחה
11 המחשבת את השכר כפונקציה של סכום דמי פגיעה, כאשר מסכום השכר
12 שחושב כאמור, נגזרו דמי ביטוח ששולמו לכאורה ביתר..."
- 13 הקושי שבדרך החישוב האמורה
- 14 א. בדיקת מנהל הגבייה העלתה שהחישוב האמור אינו יכול לשקף את השכר
15 האמיתי לעובד בפועל... על פי מידע שהתקבל מאגף נפגעי עבודה, הנתונים
16 שבידי האגף אמינים רק משנת 1997... זאת ועוד, יצויין כי הבקשות להחזר
17 כללו סכומים שאינם דמי פגיעה ובבסיס החישוב נכללו גם סכומי 'הלנת
18 גמלה' ועמלות המשולמות למעבידים הכלולים בתקנה 22...
- 19 כמו כן, ישנם מעבידים שלא הורשו לפי תקנה 22, אך בפועל נוהגים לפיה
20 ומשלמים לעובדיהם שכר בתקופת דמי פגיעה כאשר העובד מחזיר להם את
21 דמי הפגיעה שקיבל מהמוסד. אף מעבידים כאמור הגישו בקשות להחזר דמי
22 ביטוח בגין הפטור בעד אותה תקופה...
- 23 מממצאים אלה עולה כי בהעדר תלושי שכר לא ניתן לחשב את השכר בתקופת
24 דמי פגיעה לצורך החזרי דמי ביטוח, על בסיס תשלום דמי הפגיעה, ובכל
25 מקרה לא ניתן לעשות שימוש בנוסחת המעבידים.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 זאת ועוד, נוסחת המעבידים נבדקה לבקשת מנהל הגבייה והלשכה
2 המשפטית, על ידי מר חנוך צוויג ממנהל המחקר והתכנון, אשר דחה את
3 קבילותה מכל וכל. מר צוויג טען כי מאחר ואין די נתונים, לא ניתן לערוך מחקר
4 המבוסס על כללים סטטיסטיים ולא היה בידו להציע נוסחה חלופית לחישוב
5 המסתמך על תלושי שכר...
- 6 למותר לציין בהקשר זה כי מנהל הגבייה ביקש ממנהל המחקר לערוך אומדן
7 של גביית דמי ביטוח לשנה בהנחה שתחול חובת תשלום דמי ביטוח בתקופת
8 דמי פגיעה וקשה ליישב בין תוצאת האומדן לתוצאה שהמוסד עשוי להידרש
9 להחזיר כאמור. נראה שידרש לבחון מחדש גם בעזרת מנהל המחקר את כל
10 החישובים האמורים, לרבות האומדן.
- 11 ראוי להדגיש כי החלק הארי של החזר דמי הביטוח ששולמו ביתר מגיע לעובד.
12 דא עקא שהמעבידים שעמם קיים המוסד דיון בנושא זה אינם מוכנים להחזיר
13 לעובדים את חלקם. זאת אף בנסיבות שמדובר בעובד שממשיך לעבוד אצל
14 אותו מעביד או עובד שניתן לאתרו ואף להסתייע במוסד לשם כך.
- 15 ראוי לציין כי גם בהקשרים אחרים שבהם נדרש המוסד להחזיר דמי ביטוח
16 ששולמו ביתר (במקרה ספציפי) נוצר קושי כאשר המעביד נדרש להחזיר את
17 חלקו של העובד בהחזר.
- 18 קושי נוסף נובע מן העובדה שבתקופות הרלוונטיות חלה גם חובת תשלום מס
19 מקביל. הואיל והמוסד אינו גובה עוד מס מקביל אין בידו מקורות מגביית מס
20 מקביל להחזר תשלום דמי ביטוח...".
- 21 15. כאמור, בינואר 2004 עצר המוסד את הטיפול בפניות המעסיקים ובהמשך, בסביבות
22 שנת 2007 הוא הודיע שהוא עובד על מערכת אוטומטית לשם ביצוע ההחזרים (נספח 40
23 לתביעה).
- 24 16. בשנת 2009 הודיע המוסד על פתיחת השלב הראשון בהליך לקבלת החזר דמי ביטוח
25 ששולמו ביתר, רטרואקטיבית – "לאחרונה השלים הביטוח הלאומי את ההכנות
26 להחזר של דמי ביטוח ששולמו ביתר למעסיקים מורשים לפי תקנה 22. המוסד
27 לביטוח לאומי עורך מבצע רחב היקף לביצוע החזר דמי ביטוח למעסיקים ולעובדים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 באופן חד פעמים, לכל התקופות שבעדן שולמו דמי ביטוח ביחד, עבור כל מעסיק
2 בנפרד. לשם כך, בשלב ראשון, על המעסיק למלא את השאלון הרצ"ב ולהעביר אל
3 המוסד לביטוח לאומי באמצעות מעטפת ההחזר המצורפת" (ר' עמ' עדכון מיום
4 14.6.09 שצורף כנספח 43 לתביעה).
- 5 17. במכתב המוסד מיום 7.4.10 בתגובה לפניית חבר הכנסת יואל חסון, בנושא פיתוח
6 מערכת החזרים אוטומטיים של דמי הביטוח, ביצוע החזרים רטרואקטיביים והרקע
7 לכשלים שנפלו (נספח 47 לתביעה) נאמר:
- 8 "סעיף 351 לחוק הביטוח הלאומי... כנוסחו עד ליום 31.12.07, קבע כי לא
9 ישולמו דמי ביטוח בעד עובד בעד הזמן שבעדו מגיעים לו דמי לידה ודמי
10 פגיעה... בהתאם להוראת סעיף 342(ב) לחוק, ניכוי דמי הביטוח מהעובדים
11 מצוי באחריות המעביד. יוצא אפוא, כי ניכוי היתר האמורים, שהינם
12 באחריות המעסיקים, נעשו בניגוד להוראות החוק האמורות ולפרסומים של
13 המוסד בנדון.
- 14 משהובא לידיעת המוסד כי מדובר בתופעה רחבת היקף וארוכת שנים, הוחלט
15 כי המוסד יפעל להסדרת החזר דמי הביטוח ששולמו בתקופת דמי הפגיעה,
16 לכלל המעסיקים.
- 17 המוסד מסיים את הקמתה של מערכת החזרים אוטומטית והחל מחודש
18 אוגוסט 2009 המוסד מחזיר באופן שוטף אחת לרבעון את דמי הביטוח
19 המשולמים ביתר.
- 20 כמו כן, החל מחודש אפריל 2010, המוסד יתחיל להחזיר למעסיקים ולעובדים
21 באופן ישיר את דמי הביטוח ששולמו ביתר בשנים קודמות (החזר
22 רטרואקטיבי).
- 23 להלן מפורט הרקע להקמתה של מערכת החזרים האוטומטית:
- 24 בתחילה נהג המוסד לבצע החזרים בהתאם לבקשותיהם של מעסיקים שונים.
25 בעקבות ריבוי הבקשות להחזרים, ומאחר ונמצאו שגיאות מהותיות בבקשות,

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 ביקשנו חוות דעת מקצועית מאת משרד רואי חשבון בן דור ושות', להלן הערות
2 שכתב לאחר בדיקת מספר בקשות להחזיר:
- 3 'לבקשה שהוגשה להחזר חסרו מסמכים רבים, חלקם משמעותיים ביותר
4 לבדיקת עצם הזכאות להחזר וסכומה... אף לא היה באפשרות המוסד
5 והביקורת לאמת את הנתונים שנכללו בבקשה להחזר ולכן בדיקת הביקורת
6 הוגבלה, בשל העדר מסמכים מבססים... סכום דמי הפגיעה בגינו דרש
7 המעסיק החזר דמי בטוח... נמצאו אי התאמות משמעותיות בין השכר ששולם
8 לבין השכר שנתבע ע"י המעסיקים'.
- 9 ולסיכום נאמר 'מסיכום ממצאי הביקורת עולה כי בבדיקת הבקשה להחזר עלו
10 ליקויים מהותיים רבים, היה חוסר במסמכים מבססים, ונמצאו טעויות רבות
11 בחישובים שצורפו, לרבות סטיות מהוראות החוק והתקנות, אשר הובילו בכל
12 המקרים שנבדקו לדרישה להחזר סכומי ביטוח הגבוהים משמעותית
13 מהסכומים שנגבו בפועל'.
- 14 לאור הממצאים של משרד רואי החשבון, בעקבות המורכבות שבבקשות
15 להחזרים, לאחר שנמצא שמעסיקים הגישו בקשות כפולות בגין אותם החזרים
16 ולאור העבודה שמייצגים טענו שדמי הביטוח, חלק עובד, שיוחזרו הינם
17 כספים ששייכים להם בגין עמלת הטיפול בבקשה, הוחלט על הקמת מערכת
18 החזרים אוטומטית...".
- 19 יצוין כי המחלקה המשפטית של המוסד הוציאה ביום 14.10.09 מכתב דומה גם לבאת
20 כוח של בז"ן בהליך זה, כמענה לפניותיה בעניין, לרבות לח"כ יואל חסון שאליו נשלחה
21 עמדת המחלקה המשפטית שלעיל (ר' נספח 74 לתביעה).
- 22 18. ביום 25.10.11 חידשה בז"ן את פנייתה למוסד, בבקשה להשיב לה את דמי הביטוח
23 הלאומי ששילמה עבור עובדיה ביתר, וכך נכתב:
- 24 "1. במהלך שנת 2001 העבירה מרשתי, בתי זיקוק לנפט בע"מ... מספר פניות
25 אל המוסד... בדרישה להשיב לה תשלומי יתר ששילמה בזמן פגיעה בעבודה
26 של עובדיה בשנים 1981-1997.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 2. בהמשך לפניות אלו העבירה ביום 10.2.02 פנייה לידי מנהל תחום גבייה
2 מעבידים... בצירוף פירוט החישוב ואסמכתאות.
- 3 3. הסכום הכולל בפנייה זו עמד על סך של 3,279,042 ₪.
- 4 4. העתק פנייה זו הועבר אל תחום גבייה מעבידים במשרד הראשי בירושלים.
- 5 5. ואולם, בקשתה של מרשתי סורבה בטענה כי נפלו טעויות בחישובי
6 הסכומים.
- 7 6. כידוע לכם, באותה עת לא היו בידי אגף הגבייה ממעסיקים הנחיות כתובות
8 ומגובשות באשר לנוסחת החישוב ולאפון ביצוע ההחזרים למעסיקים ולא ניתנו
9 למרשתי הנחיות חלופיות כיצד לתקן את חישוביה.
- 10 7. תחת זאת, במהלך שנת 2002, נודע למרשתי כי המוסד לביטוח לאומי קיבל
11 החלטה גורפת וחד צדדית לפיה עד לקבלת הנחיות כתובות ממנהלת המוסד,
12 יקפיא המוסד לביטוח לאומי את ביצוע החזרי תשלומי היתר לכלל המעסיקים
13 במשק ובכללם למרשתי והנושא בכללותו הועבר לטיפול מנהלת המוסד
14 לביטוח לאומי.
- 15 8. לאור זאת נדרשו המעסיקים להמתין להחזר כספם עד לקבלת הנחיות
16 סופיות ממנהלת המוסד.
- 17 9. המעסיקים נדרשו לא להגיש דרישות יזומות להחזר שכן המוסד לביטוח
18 לאומי פועל לפיתוח 'מערכת אוטומטית' באמצעותה יחשבו הסכומים ויבוצע
19 ההחזר הכספי בפועל לכלל המעסיקים הזכאים להחזר.
- 20 10. ואמנם בהתאם להנחיות אלו המתינה מרשתי להודעתכם לעניין מועד
21 ההחזר ואופן ביצועו בפועל.
- 22 11. לאחרונה הודיע המוסד לביטוח לאומי למרשתי כי הושלם פיתוחה של
23 'המערכת האוטומטית' וכי המוסד החל להשיב את תשלומי היתר למעסיקים
24 באמצעותה המערכת האוטומטית.
- 25 12. לאור זאת, הנכם מתבקשים כדלקמן:

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 א. לחשב את הסכומים המגיעים למרשתי בגין השנים 1981-1996...
- 2 ב. יצוין כי על פי חישובים שערכנו עולה כי הסכום הכולל המגיע למרשתי על
3 פי חישוביה לשנים 1981-1996 (חלק עובד + חלק מעביד + מס בריאות ששולם
4 ביתר) משוערך ליום 25.10.11, עומד על 5,894,686 ₪.
- 5 ג. רצ"ב רשימת העובדים שהיו בפגיעה בעבודה, תקופת הפגיעה, דמי הפגיעה
6 ששולמו, סכום השכר ממנו נגזרו דמי הביטוח, אחוז דמי הביטוח שחושב
7 וסכום דמי הביטוח ששולמו ביתר.
- 8 ד. בימים הקרובים יעבירו מרשותיי, בתי זיקוק וכרמל אולפינים, שאלון חתום
9 על ידם בעניין דרישתם להחזר תשלומי היתר לשנים 1997-2007.
- 10 ה. נודה לטיפולכם בחישוב הסכומים כאמור ולהודיענו בהקדם האפשרי".
- 11 למכתב זה צורפו נתונים וחישוב הפרשי ריבית והצמדה לסך החובות מהשנים 1981-
12 1996. יצוין כי בעוד שקרן החוב לפי החישוב הועמדה על סך של 543,387 ₪ בלבד,
13 בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, הועמד החוב הכולל על סך של 5,894,686 ₪, כמצוין
14 בגוף המכתב. כך למשל, החוב הראשון, מיום 15.7.81 אשר עמד על 158 ₪, תפח על פי
15 חישוב הפרשי ההצמדה והריבית לסך של 437,378 ₪.
- 16 19. ביום 15.11.11 נערכה ישיבה בלשכת סמנכ"ל בטוח וגבייה של המוסד בנושא "אופן
17 הטיפול התיקי מעסיקים שבוטל להם החזר עפ"י סעיף 351". הנוכחים בישיבה היו
18 מר יעקב מזרחי ומר יגאל ברזני. בפרוטוקול הישיבה נכתב כך (נספח 50 לתביעה):
- 19 "א. בקשות להחזרים שהוגשו עד 31.12.03 ונמצאו תקינות הוחזרו הכספים גם
20 ללא התיישנות".
- 21 בקשות שהיו לא תקינות נתבקשו המעסיקים לתקנן. בקשות שלא תוקנו,
22 רואה אותם המוסד כאילו לא הוגשו כלל.
- 23 ב. תקופת ההחזר הוגבלה ל-7 שנים עפ"י חוות הדעת של היועץ המשפטי
24 לממשלה. ז"א שניתן להחזיר 7 שנים מהמועד שהמוסד הודיע למעסיקים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 שאין להגיש בקשות ידניות, דהיינו שנת 2004. ולכן ניתן להחזיר
2 רטרואקטיבית לתקופה שלא לפני 1997.
- 3 ג. יוצא מהאמור שניתן לקבל החזרים לתקופה 1997-2007:
- 4 1. לגבי מעסיקים שבוטלו הזיכויים בגין ההחזר יפעל המוסד כדלהלן: המוסד
5 יזכה את המעסיקים הללו בסכום הזיכוי לשנים 1997-2007 עפ"י חישובי
6 המערכת שבנה וכל שנה בנפרד. כתוצאה מכך יופחתו הקנסות וההצמדה באופן
7 אוטומטי, בהתאם לתנועות הזיכוי שיושתלו במערכת. היתרה שתישאר
8 בכרטיס תהיה יתרת האכיפה.
- 9 2. מעסיקים שיוודיעו שלא יהיו להם תביעות כל שהן בעתיד בגין החזרים אלו,
10 יהיה מוכן המוסד, לפני משורת הדין, לבטל את כל הקנסות בגין החיובים
11 שנוצרו מביטול ההחזר. ההצמדה לא תבוטל.
- 12 3. הכספים יוחזרו לעובדים בנפרד ולמעסיקים בנפרד".
- 13 20. ביום 10.5.12 שלחה בז"ן מכתב נוסף למוסד בצירוף שאלון חתום המתייחס לשנים
14 1997 ואילך. לצד זאת נכתב – "מובהר כי אין בהסכמת מרשתי שלעיל כדי לוותר על
15 יתר טענותיה, לרבות לעניין הבקשה שהוגשה ביחס לשנים הקודמות לשנת 1997,
16 זכאותה לתוספת ריבית והחזר דמי ביטוח בריאות על השכר ששולם כהשלמה לגמלת
17 דמי הפגיעה...".
- 18 21. ביום 9.7.13 ערך המוסד לבז"ן ביקורת ניכויים וממנה עלתה דרישה לשלם דמי ביטוח
19 שנגבו בחסר עבור השנים 2006-2011, בצירוף חיוב קנסות.
- 20 22. בז"ן בתגובה טענה, בין היתר שהיה על המוסד לקזז את הסכומים שהיה עליו להשיב
21 לה, עבור השנים 1981 עד 1997 כך שלא נותר חוב או עילה להטיל קנס (ר' מכתב מיום
22 13.8.13 שצורף כנספח 56 לתביעה).
- 23 23. ביום 26.8.13 השיב המוסד כי להבנתו בז"ן אינה משיגה על עצם הקביעה, אלא על
24 החיוב בקנסות בלבד ואי קיזוז הסכום שהיה צריך לשיטתה להשיב. בהתאם לאמור
25 הוא הודיע שהוא דוחה את טענותיה של בז"ן, כדלקמן:

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 "ראשית, על פי הוראות סעיף 359 לחוק... ערר יכול ויוגש אך על קביעת דמי
2 ביטוח ולא על תשלומי הפיגורים הנגבים לפי סעיף 364 לחוק... ומשכך אין
3 רלוונטיות לדרישתך לכנס ועדת שומה.
- 4 שנית, בעניין דרישת מרשתך להחזר דמי ביטוח בגין התקופה 1981-1997,
5 נענית כבר בתשובתי מיום 13.8.13 לפיה ישנה התיישנות בנוגע להחזרים
6 לתקופה שקדמה לשנת 1997 ושאלה זו תלויה ועומדת בבית המשפט [עניין
7 מד"א]...
- 8 לגופו של עניין, מרשתך שיוצגה אז ע"י עו"ד ברוך מימון, פנתה להחזר בגין
9 השנים האמורות עוד בשנת 2002 ובחלופת מכתבים ענפה, למעלה משנה,
10 הושב לה כי בקשתה לוקה בחסר ונפלו בה פגמים מהותיים היורדים לשורשו
11 של החזר.
- 12 על אף שניתנה לה ההזדמנות לעשות כן, לפחות במשך שנתיים (עד שנת 2004)
13 מרשתך קפאה על שמריה ולא פעלה לתיקון הליקויים בבקשת ההחזר, אלא
14 שבה ונדרשה לעניין רק בשנת 2011, ולאחר שחלפה תקופה העולה על 8 שנים,
15 פרק זמן ממושך שאינו סביר בעליל, וללא כל הסבר המניח את הדעת לשיהוי
16 הרב שנקטה.
- 17 משכך, אנו דוחים מכל וכל את טענתך לפיה לא ניתנה למרשתך הזדמנות לתקן
18 את הבקשות משהזדמנות זו ניתנה לה כאמור לפחות במשך שנתיים ימים.
- 19 כמו כן, טענתך כאילו לא נגרם נזק ראייתי למוסד בחידוש דרישת ההחזר שנים
20 רבות לאחר שהובהר למרשתך שעליה להגיש בקשה מתוקנת והיא לא עשתה
21 כן, נדחית מאחר שהינה טענה המשוללת כל יסוד משפטי ועובדתי.
- 22 משהזכות להחזר דמי ביטוח לשנים 1981-1997 שנויה במחלוקת, מרשתך
23 אינה רשאית, כטענתך, לערוך 'קייזוז' באופן חד צדדי ועל דעת עצמה, ובכך
24 לטעון לתשלום החוב.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 באשך לדרישתך החלופית לביטול הקנסות שבקביעה, וזאת כנגד שווי ערך
2 כספים החזר דמי הביטוח... מדובר בסוגיה נוספת, בין יתר הסוגיות שהבאת
3 לפתחו של בית המשפט בתיק מד"א, התלויה ועומדת וטרם הוכרעה..."
- 4 24. ביום 29.8.13 השיבה בז"ן למוסד כי היא אינה מסכימה עם עמדתו; כי יש לה זכות גם
5 לערער על הקנסות בפני ועדת שומה; וכי לא חלה התיישנות על דרישתה להחזיר דמי
6 ביטוח לשנים 1981-1997 (נספח 58 לתביעה).

דיון והכרעה

המוסד לא הודה שהוא "גבה" מבז"ן כספים ביתר

- 8
- 9 25. בז"ן טענה לאורכו ולרוחבו של כתב התביעה כי המוסד הודה שהוא גבה ממנה כספים
10 ביתר עוד במסגרת חלופת המכתבים ביניהם לראשונה, בשנת 2002.
- 11 26. המוסד מנגד הכחיש שהוא אמר דבר כזה ועמד על כך ששאלת הגבייה ביתר נותרה
12 שנויה במחלוקת.
- 13 27. לאחר בחינת טענות הצדדים וראיותיהם, דעתנו היא שבז"ן לא הוכיחה את טענתה.
14 העובדה שהמוסד היה מוכן לבחון את טענותיה של בז"ן לגופן, אינה מחייבת, מיניה
15 וביה, שהוא גם הסכים עמה במקרה הפרטני שלה. ממסכת ההתכתבויות בין הצדדים
16 בשנת 2002, כמפורט לעיל, עולה שהמוסד חלק על תחשיביה של בז"ן, העיר הערות
17 ענייניות לגבי התחשיבים וביקש ממנה נתונים נוספים כגון "תאריך הפגיעה, תקופת
18 תשלום דמי הפגיעה, השכר החייב בדמי ביטוח ששולם לעובד בתקופת דמי הפגיעה,
19 שיעור דמי הביטוח ודמי הביטוח ששולמו בעבורו" (ר' נספח 18 לתביעה). בז"ן מצידה
20 לקחה את ההערות לתשומת ליבה, ערכה תחשיבים מתוקנים, פירטה והוסיפה נתונים.
21 אולם, אף לאחר מכן המוסד הודיע לה שקיימים פגמים וחסרים נוספים (ר' נספח 19
22 לתביעה). חלקן טעויות חישוביות כגון כפילויות. חלקן טעויות משפטיות כגון מיצוע
23 שנתי לתוספות שכר. לאור הטעויות שנמצאו המוסד גם הודיע שבכוונתו להתלות את
24 ביצוע ההחזר בעריכת ביקורת ניכויים לשנים 1993-1994 הנכללות בתקופת ההחזר.
25 מבלי להידרש בשלב זה לתקינות ההתניה, נציין רק כי ניתן ללמוד ממנה שהמוסד היה
26 כנה בכוונתו לבצע החזרים, ככל שבז"ן תשלים את תחשיביה בהתאם להנחיותיו.
27 אולם, חלף תיקון התחשיבים בהתאם להנחיות המוסד, הודיעה בז"ן שהיא לא יכולה

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 לערוך תחשיב מדויק וכי היא מצפה מהמוסד להגיע עמה להסדר סביר לביצוע ההחזר
2 בקירוב. כן היא הביעה את מורת רוחה מהתניית ההחזר בביצוע ביקורת (נספח 20
3 לתביעה). על כך השיב המוסד והבהיר שהסיבה היחידה לעיכוב הליך בחינת ההחזר
4 הוא אי ביצוע תיקונים בהתאם להנחיותיו. כן הוא עמד על כוונתו לערוך ביקורת תוך
5 שהוא מעיר כי "המצב העובדתי הוא שהמעסיק הגיש לאורך שנים רבות דוחות
6 שגויים. מי לידינו יתקע כי לא נעשו שגיאות נוספות לאותה תקופה. מסיבה זו, רק
7 טבעי הדבר שנערוך ביקורת לאותה תקופה" (נספח 21 לתביעה). לאחר התכתבויות
8 נוספות בין הצדדים חתם המוסד את עמדתו בכך שבחינת ההחזרים והדרישות שהופנו
9 לבז"ן ביחס לבקשתה, שרירות וקיימות ועומדות בעינין – "...גם כיום, כמו גם הליקויים
10 הרבים שנמצאו על ידו בבקשה להחזר דמי ביטוח. לפיכך וללא קשר לעמדת המינהלה,
11 הבקשה שבה מדובר תמשיך להיבדק כאמור במכתבו של מר מזרחי" (נספח 30
12 לתביעה).

13 28. ודוק, אף אם נקבל את טענת בז"ן שהמוסד לא העיר לגבי תלושים שהוא קיבל ובחן
14 שהם לא מראים על תשלום דמי ביטוח ביתר, אין בכך כדי לשנות מן התוצאה. בקשתה
15 של בז"ן לא התייחסה לנתונים כאלו או אחרים באופן ספציפי, אלא לתקופה שקדמה
16 רבות (6 עד 21 שנים לפני שנת 2002) לבקשה. משום כך היה עליה להראות שנעשתה
17 גבייה ביתר לאורך כל אותה תקופה. איננו סבורים שהנתונים שהתבקשו מהמוסד
18 בשנת 2002 כדי להשלים את הבקשה היו בלתי סבירים במידה כזו שיש להתערב בהם.
19 עובדה שהמוסד התייחס עצמו לקשיים שהוא מצא בנתונים ונתן דוגמאות קונקרטיות
20 להערותיו. כן עובדה היא שבז"ן לא טענו בזמן אמת שאין זה אפשרי מבחינה טכנית
21 למלא אחר הוראות המוסד אלא רק שהדבר מצריך עבודה, אף כי רבה, וכי הדבר הראוי
22 לשיטתה הוא להגיע להסדר בקירוב. אלא שלדעתנו, אף כי נכון הוא שהיה נכון לבחון
23 אפשרות לביצוע החזר בקירוב, אין בכך כדי לקעקע מדרישות המוסד לביצוע תיקונים.
24 ביצוע התיקונים לא היה מביא לחישוב מדויק, אלא לסכום בקירוב שכן חישוב ההחזר
25 נשען, בין היתר, על דוח הפגיעה ולא על מלוא הנתונים הנדרשים (ר' מכתב בז"ן בנספח
26 20, תחת הכותרת "לאמור בסעיף 1 למכתבך").

27 29. לפיכך, הטענה שהמוסד הודה בכך שהוא גבה דמי ביטוח ביתר בשנים 1981-1996,
28 נדחית.

29

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15-15

- 1 בז"ן לא קיבלה הנחיה להמתין עם בקשת החזר
- 2 30. בז"ן טענה שהיא המתינה עם בקשתה לאור הנחיה הרחבתית שיצאה מן המוסד להמתין
3 עם הגשת הבקשות עד לאחר שיגובש מנגנון לביצוע החזר.
- 4 31. המוסד טען מנגד שבז"ן ויתרה על בקשתה מטעמיה שלה וככל הנראה לאחר שהיא
5 נכחה לדעת שהטיפול בבקשתה יהיה כרוך בעריכת ביקורת ניכויים לשנים 1993-1994.
- 6 32. לאחר בחינת טענות הצדדים וראיותיהם, דעתנו היא שלא הוכח כי במקרה הפרטני של
7 בז"ן, ניתנה לה הנחיה להמתין עם בקשתה. להיפך. מחומר הראיות עולה שבקשתה של
8 בז"ן נידונה לגופה. הטיפול בבקשתה לא הופסק אלא לאחר שבז"ן הפסיקה לבצע
9 תיקונים כפי שדרש המוסד. נפרט.
- 10 33. ראשית, בז"ן טענה כי בשנים 2002 (סעיף 80 לתביעה המתוקנת) ו-2003 (ר' סעיף 18
11 לתביעה) הודיע המוסד שהוא מפסיק לטפל בבקשות החזר מהצדדים. הנכון הוא, כפי
12 שעולה ממסמכי התובעת (ר' לעיל) שהחלטה לעצור את הטיפול בבקשות החזר
13 התקבלה בינואר 2004. עובדה היא שבשנת 2002 קיבל המוסד את בקשת החזר של
14 בז"ן ודן בה לגופה. גם בשנת 2003 המוסד לא אמר באף שלב לבז"ן שהוא מפסיק את
15 הטיפול בבקשה ואף ביקש ממנה מסמכים נוספים. כמו כן, כעולה מפרוטוקול הישיבה
16 שצירפה בז"ן (נספח 50 לתביעה) בקשות החזר שהוגשו עד שנת 2003 ונמצאו תקינות
17 או שתוקנו, התקבלו. למעשה, בז"ן עצמה גם טוענת שלו הייתה יודעת בזמן אמת שאם
18 היא הייתה מתקנת את בקשתה במועד היא הייתה יכולה לקבל את החזר שהיא
19 ביקשה במלואו, היא הייתה עושה כן. זאת, על רקע טענתה לטיפול לא שוויוני בבקשות
20 אשר תידון בהמשך.
- 21 34. שנית, בז"ן טענה שהיא המתינה עם בקשתה עד לאחר קבלת עדכון ביחס לבחינה
22 המשפטית שהמוסד הודיע לה שבכוונתו לערוך. בחינה שלטענתה ארכה שנים רבות. גם
23 לטענה זו אין בסיס עובדתי. ממקרא ההתכתבויות בין הצדדים בשנת 2003 עולה שבז"ן
24 ניסתה לייחס למוסד עמדה לפיה הוא מבקש ממנה להמתין עם בקשתה, עד לאחר
25 גיבוש עמדתו המשפטית ומדיניותו בנושא החוזרים. זאת, לאחר ובתגובה לשני
26 מכתבים של המוסד – האחד, מיום 1.1.03 (נספח 21 לתביעה) בו נכתב תחת הכותרת
27 "לסעיף 3 שבמכתבך" כי "נושא זה נמצא בבדיקה משפטית" (הכוונה לתקופה אליה

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 יש לייחס תשלומי הפרשים בהקשר לחובת תשלום דמי הביטוח). השני, מיום 4.3.03,
2 שבז"ן מתייחסת אליו במכתבה מיום 19.3.03 (נספח 22 לתביעה). ממכתב התגובה של
3 בז"ן נראה שהיא מתייחסת להודעת המוסד על בחינה כללית לנושא השבת דמי הביטוח
4 ששולמו ביתר. בחינה שהיא אקסוגנית לעניינה הפרטי של בז"ן ואינה משפיעה על נושא
5 בדיקת בקשתה נכון לאותו מועד. אף על פי כן, בסוף מכתבה של בז"ן נראה שהיא
6 ניסתה לייחס למוסד אמירה לפיה עליה (על בז"ן) להמתין לתוצאות הבדיקה המשפטית
7 הכללית בנושא החוזרים – "הח"מ ימתין לתוצאות הבדיקה המשפטית...". המוסד,
8 אשר ככל הנראה חש שבז"ן מבקשת לייחס לו אמירה לפיה היא רשאית לשבת בחוסר
9 מעש עד לגיבוש מדיניות בנושא החוזרים, השיב לה בלשון שאינה משתמעת לשני פנים
10 (נספח 30 לתביעה) כי **"ללא קשר לעמדת המינהלה, הבקשה שבה מדובר תמשיך**
11 **להיבדק כאמור במכתבו של מר מזרחי... מאז 10.11.02 היו פניות ובקשות שבעטיין**
12 **הוחלט לבחון הנושא ברמה העקרונית והמדינית, פעם נוספת... אין במה שהוחלט**
13 **לגרוע מהאמור...".** היינו, המוסד הבהיר לבז"ן שעל מנת שבקשתה תתברר, עליה למלא
14 אחר הנחיות המוסד בכול הנוגע לתחשיבים ולנתונים שנדרשו ממנה. בז"ן, כאמור, לא
15 עשתה כן ולא עשתה דבר עד שנת 2011, כאשר ביקשה לחדש את בקשתה.
- 16 35. על רקע העובדות המיוחדות למקרה זה, דעתנו היא שהפסקת הטיפול בבקשתה של
17 בז"ן איננה תוצאה של החלטת המוסד, אלא של בז"ן עצמה. אף אם החלטתו של המוסד
18 שיחקה תפקיד מסוים בהחלטתה של בז"ן לא לתקן את בקשתה, אין לכחד מחלקה של
19 בז"ן באופן בו הסתיים הטיפול בבקשתה. סופו של דבר, מחומר הראיות עולה שהיה
20 בידיה להביא לבירור בקשתה עד תום וייתכן שאף לזכות להחזר עבור מלוא התקופה
21 שהיא ביקשה.
- 22 36. יש להבחין בין עניינה של בז"ן לבין עניינה של מד"א בתביעתה לקבל החוזרים. מד"א
23 פנתה למוסד כדי לקבל החוזרים רק בשנת 2008. במועד זה, המוסד עבד על הקמתה של
24 מערכת החוזרים האוטומטית ומדיניות המוסד הייתה לא לטפל באף בקשה עד לאחד
25 הסדרתה של המערכת. מד"א מיאנה להמתין והגישה תביעה נגד המוסד. שלא כמו
26 בז"ן, מד"א לא קיבלה הזדמנות להגיש בקשה להחזרים במועד שבו המוסד עוד טיפל
27 בבקשות (עד שנת 2003). כפועל יוצא, מד"א לא קיבלה את האפשרות לוותר על המשך
28 הטיפול בבקשתה, כפי שהיה עם בז"ן.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 **לפיכך, טענתה של בז"ן שהיא המתינה עם בקשתה, עד לאחר בחינה משפטית וגיבוש** .37
2 **מדיניות של המוסד, נדחית.** מבלי לקבוע מסמרות בעניין נציין כי מסקנה זו מתיישבת
3 עם טענת המוסד שהודעתו כי ההחזרים מותנים בביצוע ביקורת ניכויים לאותן שנים
4 לגביהן התבקש החזר דמי הביטוח, שיחקה תפקיד בהחלטתה של בז"ן.
- 5 **התיישנות**
- 6 **המוסד טען שעילת התביעה התיישנה.** בהקשר זה הוא טען כי עילת התביעה של בז"ן .38
7 מתייחסת לתקופה שכולה התיישנה; הבקשה להחזרים מתייחסת לתקופה שמ-1981
8 ועד 1996, בעוד שהחלטת המוסד לעצור את הטיפול בבקשות התקבלה בינואר 2004.
9 היינו, מעל ל-7 שנים לאחר התקופה שבמחלוקת; במישור המהותי טען המוסד
10 שהנתונים שנמצאים בידיו, קודם לשנת 1997, אינם אמינים; וכי בז"ן זנחה את בקשתה
11 כיוון שהיא העדיפה להימנע מביצוע ביקורת ניכויים לשנים 1993-1994, כתנאי לביצוע
12 החזר; כן הוא טען שיש להבחין בין עניינה של בז"ן לבין עניינה מד"א, בכול הנוגע
13 לטענת ההתיישנות, לאור התקופה שבמחלוקת והנסיבות השונות של המקרים.
- 14 **בז"ן טענה שתביעתה לא התיישנה** שכן היא המתינה עם בירור טענותיה לאור הנחיות .39
15 המוסד לעשות כן, עד לאחר גיבוש מדיניות ומנגנון לביצוע החזרים. בכלל טענותיה
16 הסתמכה בז"ן בעיקר על פסקי הדין בעניין מד"א, במחוזי ובעליון.
- 17 **לאחר בחינת טענות הצדדים וראיותיהם בשאלת ההתיישנות,** דעתנו היא שהתביעה .40
18 **אכן התיישנה.** ננמק.
- 19 **ראשית, על רקע קביעותינו לעיל, אין לקבל את טענותיה של בז"ן ביחס לאי תחולת** .41
20 **תקופת ההתיישנות – בז"ן לא קיבלה הודעה על הפסקת הטיפול בבקשה;** היא לא
21 **קיבלה הנחייה להמתין עם בירור בקשתה עד לאחר גיבוש מדיניות ומנגנון החזרים**
22 **במוסד; היא הפסיקה את הטיפול בבקשתה ביוזמתה, טרם עצירת הטיפול בבקשות,**
23 **בעוד שעל פי מדיניות המוסד באותה עת, בקשות שהוגשו עד שנת 2003 ונמצאו תקינות**
24 **או שתוקנו, טופלו ובוצעו החזרים.** בנסיבות אלו, לא מתקיימת עילה מכוח חוק
25 **ההתיישנות או מכוח העקרונות החלים על המוסד כרשות מנהלית, לאפשר לה להגיש**
26 **את התביעה, כ-21 שנים לאחר סוף התקופה שבמחלוקת.**

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

42. שנית, אכן יש להבחין בין עניינה של בז"ן לעניינה של מד"א. כפי שצוין בפסק הדין של
מד"א בעליון, המוסד עמד, ללא הסבר מניח את הדעת, על טענת התיישנות שהחלה
ממועד הגשת התביעה. היינו, כיוון שהתביעה הוגשה בשנת 2010, המוסד טען שהתביעה
של מד"א התיישנה משנת 2003. טענה זו נדחתה ובהיעדר כל טענה סבירה חלופית,
נדחתה טענת ההתיישנות. כפועל יוצא התביעה התקבלה במלואה לתקופה משנת 1990
עד שנת 2008. אמנם, בפסק דין העיר בית המשפט העליון שהמוסד אינו "דק פורתא"
ביחס לתביעות בנות שני עשורים ולכן עמידתו על טענת ההתיישנות בנסיבות אינה
ברורה. אלא שלדעתנו מדובר בהערת אגב. אין להבין אמירה זו כהלכה לפיה הוראות
חוק ההתיישנות ותכליותיו התייתרו כליל בכול הקשור לבקשות מעסיקים להחזרים
על רקע הנסיבות שתוארו לעיל. הערתו של בית המשפט העליון לא באה אלא כדי
להטעים את חוסר הסבירות בעמידתו הדווקנית של המוסד על טענת ההתיישנות
במקרה של מד"א.

זאת ועוד, פסק הדין שניתן בעליון צמצם את הנמקותיו של המחוזי בכול הנוגע לטענת
ההתיישנות. כאמור, במחוזי נקבע שהתביעה לא התיישנה משלושה נימוקים – השתק
שיפוטי; הודאה בזכות; ו**חוסר תום לב** לאור ההנחיות שהוציא המוסד למעסיקים
לאורך השנים להמתין עם בקשותיהם עד לאחר הסדר מדיניות ומנגנון החזרים. כבי'
השופט מינץ ציין בפסק דינו, אליו הצטרפו יתר חברי המותב, כי הוא חלוק עם המחוזי
ביחס לשני הנימוקים הראשונים – השתק שיפוטי והודאה בזכות. חלף זאת, הוא
העמיד את הקביעה על ה**נימוק השלישי**. בנסיבות המקרה דנן, הנימוק השלישי אינו
רלוונטי, או למצער, לא שיחק תפקיד משמעותי. החלטת המוסד להפסיק את הטיפול
בבקשות החוזר של המעסיקים התקבלה בינואר 2004 בעוד שבז"ן הגישה את בקשתה
בשנת 2002. הטיפול בבקשתה של בז"ן לא הופסק על ידי המוסד, אלא על ידי בז"ן
עצמה. זאת, לאחר שהיא סירבה לבצע את התיקונים שנדרשו על ידי המוסד והביעה
תרעומת ביחס לכוונת המוסד להתלות את ביצוע החוזר בביצוע ביקורת ניכויים. כמו
כן, טענתו של המוסד במקרה דנן שונה בתכלית מזו שהוא העלה מול מד"א. למוד ניסיון
ממהלך השנים ומעניין מד"א, המוסד טען שיש לספור את ההתיישנות ממועד החלטתו
להפסיק את הטיפול בבקשות, בינואר 2004. היינו, התיישנות משנת 1996 ואילך. יתירה
מכך, בז"ן בניגוד למד"א הגישה בשנת 2011 כשהתאפשר הדבר, בקשה באמצעות
המערכת הממוכנת וקיבלה החזרים להם היתה זכאית למלוא תקופת ההתיישנות -
היינו 1997 ואילך.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 כעולה מסקירת הרקע שקדם לתביעה זו, המוסד נימק את החלטתו לחצוץ את זכאות
2 המעסיקים בשנת 1997 משני נימוקים – האחד, נימוק משפטי לפיו תקופת ההתיישנות
3 היא בת 7 שנים. כיוון שבינואר 2004 הוא הפסיק לטפל בבקשות מעסיקים הוא גילה
4 דעתו שראוי לספור את 7 השנים מתאריך זה (ר' בהקשר זה הערתו של כב' השופט מינץ
5 בעניין מד"א בעליון). השני, נימוק ענייני לפיו הנתונים שנמצאים בידו קודם לשנת 1997
6 אינם אמינים. שני הנימוקים הללו נדונו וגובשו במהלך השנים, החל משנת 2003 ואילך
7 לאחר קבלת עמדותיהם של יועצים משפטיים וכלכליים בעניין (ר' תזכיר המחלקה
8 המשפטית במוסד, נספח 53 לתביעה; כן ר' בחקירתה הנגדית של עדת המוסד, הגב'
9 ביטון, בעמ' 60, ש' 28-33 לפרוטוקול). מדובר בהחלטה עניינית וסבירה ברמה המנהלית
10 שאין בה כדי לסתור את פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין מד"א.
- 11 43. אם כן, מחומר הראיות עולה שלבז"ן הייתה קיימת עילת תביעה לכל המאוחר בשנת
12 2003. בקשתה של בז"ן לקבל החזרים נזנחה על ידה, לאחר שהיא לא הייתה מוכנה
13 להשלים את התיקונים והנתונים שביקש ממנה המוסד. המוסד הבהיר בפניה עוד בשנת
14 2003 שללא קשר לפעולות ולמדיניות שהוא מתכוון לגבש בנושא החזרים, עליה למלא
15 אחר דרישותיו כתנאי לקבלת החזרים, אך בז"ן הגיבה בחוסר מעש ולא הגישה על כך
16 תביעה. טענתה של בז"ן כי היא המתינה עם בירור תביעתה נוכח הנחיות המוסד נסתרה
17 בחומר הראיות ואיננו מוצאים לנכון להשוות בין עניינה לבין עניין מד"א.
- 18 44. לא פחות חשוב מן האמור עד כה, בז"ן הודתה במסגרת כתבי בית הדין והראיות
19 מטעמה, כי הסיבה לכך שהיא שילמה דמי ביטוח היכן שהיא לא נדרשה לכך, הייתה
20 עקב טעות שנפלה ב-"אקסולוגיה", הכוונה במערכות החשבונאיות של נותנת שירותי
21 השכר שלה – חברת IBM. אף על פי כן, היא טענה, לו היה המוסד מטפל בבקשתה
22 במועד ודוחה אותה, הייתה יכולה להיות לה זכות תביעה נגד IBM. כיוון שהמוסד עיכב
23 את הטיפול בבקשתה עד לאחר הסדרת מדיניותו ומנגנון החזרים, היא איבדה את
24 זכות התביעה נגד IBM ולכן המוסד צריך לשאת באחריות. ביחס לטענה זו, דעתנו שונה
25 בתכלית. וודאי שלא היה בהנחיות המוסד להניא אותה מלהגיש תביעה נגד IBM, ככל
26 שלא הוגשה או שהיא לא הגיעה עמה להסדר. אף אם היה מוכח שהמוסד הורה לה
27 מפורשות להמתין ולא להגיש תביעה, עדיין היה עליה למצות את זכותה התביעה שלה
28 נגד IBM, ככל שהייתה לה עילה לכך, במועד.
- 29 45. לפיכך, נקבע בזאת כי התביעה התיישנה.

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 **בז"ן לא הופלתה לרעה ביחס למעסיקים אחרים**
- 2 46. בז"ן טענה כי המוסד הבחין, שלא כדין, בין מעסיקים שהגישו בקשת החזר עד שנת
3 2003 לבין מעסיקים שלא הספיקו להגיש בקשות כאמור. לו היא הייתה יודעת שאם
4 היא תגיש בקשה מתוקנת, כפי שדרש ממנה המוסד עוד בשנת 2003, בקשתה הייתה
5 מטופלת ללא הגבלת תקופת התיישנות, היא הייתה עושה כן. אך המוסד לא הודיע לה
6 באף שלב על שינוי המדיניות שלו לגבי הבקשות.
- 7 47. המוסד טען מנגד שלא הוכחה הבחנה פסולה שכן לא הוכחו מקרים של מעסיקים
8 שקיבלו החזרים עד שנת 2003 ללא הגבלת תקופת התיישנות. לגופו של עניין טען
9 המוסד ששינוי המדיניות שלו בכול הנוגע לטיפול בבקשות ההחזרים הוא לגיטימי
10 ומוצדק לאור שינוי הנסיבות והמלצות הגורמים המקצועיים שהתקבלו בנושא.
- 11 48. אף אם נצא מנקודת הנחה שאכן, עד שנת 2003 היו מעסיקים שבקשתם התבררה
12 ואושרה ללא תקופת התיישנות, על רקע קביעותינו לעיל, דעתנו היא שדין הטענה
13 להפליה לרעה להידחות. ננמק.
- 14 49. ראשית, יש לדחות את הטענה לגופה. בז"ן טענה שהיא הופלתה לרעה ביחס למעסיקים
15 שהגישו בקשה עד שנת 2003, אף כי היא עצמה משתייכת לאותה קבוצת מעסיקים.
16 להבדיל ממד"א, שהגישה בקשה לראשונה בשנת 2008, בזמן שהמוסד עצר את הטיפול
17 בבקשות, בז"ן הגישה את בקשתה בשנת 2002. בקשתה נידונה ונבחנה, המוסד הנחה
18 אותה לבצע תיקונים אך היא ויתרה על זכותה לעשות כן. לא זו אף זו, בז"ן טוענת שלו
19 היא הייתה יודעת מראש שהמוסד מתכוון לשנות את מדיניותו באישור הבקשות, היא
20 הייתה מתקנת את בקשתה במועד. מכאן שלמעשה בז"ן אינה שייכת לקבוצת המופלים
21 לרעה, על פי טענתה.
- 22 50. טענה אחרת היא שעל המוסד היה להודיע לה על שינוי המדיניות טרם הפסקת טיפולו
23 בבקשה. אלא שבהמשך לקביעותינו לעיל, כלל לא הוכח שהמוסד הוא זה שהפסיק
24 בשנת 2003 את הטיפול בבקשה. מחומר הראיות עלה שבז"ן עצמה היא שזנחה את
25 בקשתה. כך שאין באי ההודעה על השינוי המדיניות כדי לשנות. ואף אם כן, אין לבז"ן
26 זכות קנויה לכך שהמוסד לא ישנה את מדיניותו גם אם בקשתה תלויה ועומדת, טרם
27 התקבלה בה החלטה סופית. ובלבד שאין בשינוי המדיניות כדי לפגוע בציפייתה

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 הלגיטימית. יפים לעניינינו הדברים שנקבעו בעעם 9187/07 אורי לוזון נ' משרד הפנים
2 (42.7.08):

3 "כלל ברור וידוע הוא, כי רשות מינהלית רשאית לשנות את מדיניותה וכי לפרט
4 אין זכות או ציפייה קנויה כי מדיניות קיימת לא תשונה (ברכה, כרך ב', עמ'
5 270). דברים אלה נכונים למדיניות בכלל ולהנחיות (המגלמות את המדיניות)
6 בפרט. לאזרח אין זכות שהנחיות פנימיות לא תבוטלנה או שלא יחול בהן שינוי
7 (בכפוף, כמובן, למגבלות החלות על כל מעשה מינהלי) (הר זהב, עמ' 139-138).
8 לעתים השינוי נדרש כדי לתקן טעות, לפעמים כדי להתאים את ההנחיה
9 לנסיבות שהשתנו, ולעתים כדי לשקף מדיניות חדשה (זמיר, כרך ב', עמ' 787-
10 788)... שינוי מדיניות (או ליתר דיוק, גיבוש מדיניות) זה, לא רק שאינו פסול
11 אלא שהוא נחוץ וראוי ואין בו כל פגם".

12 51. בדומה לכך נקבע כי גם בנסיבות בהן קיימת בקשה או עתירה תלויה ועומדת, אין זכות
13 קנויה לכך שהרשות לא תשנה את מדיניותה (ר' בג"ץ 3805-06 איל אדרעי נ' משרד
14 הבטחון אגף השיקום (15.9.11)). ודוק, בנסיבותיו של מקרה זה, לא היה זה המוסד
15 שהותיר את בקשתה של בז"ן תלויה ועומדת. אלא הייתה זו בז"ן שהותירה את המוסד
16 תלוי ועומד וממתין לתיקון הבקשה. כך שלא מצאנו בנסיבות העניין פסול באי יידועה
17 של בז"ן טרם שינוי המדיניות בינואר 2004. בטח לא במידה כזו המצדיקה התערבות
18 מצד בית הדין. לבז"ן היה זמן, די והותר למלא אחר הנחיות המוסד ולהגיש בקשה
19 מתוקנת.

20 52. גם מבחינה עניינית, הוכח שהמוסד לא שינה את מדיניותו אלא לאחר שהוא פנה וקיבל
21 מגורמי מקצוע, בתחום המשפט ובתחום הכלכלה, חוות דעת בנושא. לרבות ממשרד
22 רואי חשבון חיצוני שביקר את פעולותיו. זאת כפי שעולה מתזכירי הלשכה המשפטית
23 של המוסד ופרוטוקולי הישיבות שצורפו על ידי בז"ן לכתב התביעה (ר' לעיל ברקע
24 הצריך לעניין). מחומר הראיות עולה שהמוסד לא שינה את מדיניותו אלא לאחר שהוא
25 שקל את נושא ההחזרים בכובד ראש ומצא שקיים קושי של ממש להסתמך על נתונים
26 שנמצאים בידו לפני שנת 1997 ולבסס את תחשיבי המעסיקים על סמך דוחות הפגיעה.
27 הד לקשיים אלו ניתן למצוא בפסק דינו של המחוזי בעניין מד"א לפיו "מלאכה רבה
28 ומורכבת הונחה לפתחו של המומחה שמונה ע"י בית המשפט, הן באשר להיקף
29 החומר שהיה טעון בדיקה, והן בשל הצורך למצוא נוסחה מוסכמת על שני הצדדים

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 באשר לחישוב שכרם של מאות עובדים במשך תקופה רבת שנים, בהיעדר תלושי שכר
2 ביחס לכל התקופות. למותר לציין כי היריבות בין בעלי הדין ובאי כוחם לא הקלה על
3 מלאכתו". ראוי להוסיף ולשים לב, מתוך פסק הדין במחוזי, כי הצדדים הגיעו לנוסחה
4 מוסכמת ביחס לתחשיב הראוי בעוד שבמקרה זה, לא הייתה הסכמה דומה. זאת לאור
5 עמדתו המתוקנת של המוסד ביחס לתקופת ההתיישנות. בכול מקרה, שוכנענו
6 שהחלטת המוסד לקבוע את שנת 1997 כנקודת הגבול שעד אליה הוא יהיה מוכן לקבל
7 את תביעות המעסיקים להחזר דמי ביטוח, היא החלטה סבירה ושקולה מבחינה
8 עניינית, כלכלית ומשפטית.
- 9 53. לפיכך, הטענות כי בז"ן הופלתה לרעה ביחס למעסיקים אחרים שבקשתם להחזר
10 אושרה לפני שנת 2004 ושהנתבע פעל לגביה בחוסר הגינות מנהלית - נדחות בזאת.
- 11 בז"ן לא הוכיחה את סכום התביעה
- 12 54. מעבר לדרוש וכדי שלא להותיר אבן על אבן, נדון להלן גם בשאלה אם בז"ן כלל הוכיחה
13 שהיא זכאית להחזר כלשהו. גם כאן, יש לציין, נבדל ענייננו מזה של מד"א בכך שלא
14 מונה מומחה מטעם בית המשפט ואף לא התבקש מינויו של מומחה כזה על ידי בז"ן.
15 בז"ן עצמה הביאה מומחה מטעמה. אלא מאי? במסגרת סיכומיה ועל רקע קשיים
16 ופגמים רבים שנמצאו בחוות הדעת, משכה בז"ן את חוות דעתו של המומחה מטעמה
17 מן התיק. חלף זאת היא ביקשה, במסגרת סיכומיה, להגיש תחשיב מתוקן המבוסס על
18 הערות המוסד, אך המוסד התנגד לכך בתוקף, ובצדק. אין מקום לקבל חוות דעת
19 מומחה "מתוקנת" במסגרת הסיכומים. התוצאה היא שאין בנמצא חוות דעת מומחה
20 מטעם בז"ן ביחס לסכום לו היא זכאית.
- 21 55. זאת יאמר, עדיין יש מקום להתייחס לטענה העיקרית של בז"ן והיא כי אין מחלוקת
22 על כך שהיא שילמה דמי ביטוח עבור עובדים שהיו פטורים מכך. אשר לטענה זו, כבר
23 ציינו לעיל שאין די בכך שבז"ן תצביע על נתונים כאלו ואחרים, ספציפיים או לגבי
24 תקופה מסוימת. אלא, עליה לשכנע כי לגבי התקופה שבמחלוקת, משנת 1981 ועד 1996,
25 היא נמצאת ביתרת זכות כלפי המוסד. זאת, היא לא עשתה.
- 26 56. גם אם המומחה מטעמה לא היה חסר דבר בחוות דעתו, לא היה בכך די. זאת שכן חוות
27 הדעת לא הייתה אלא שערוך פיננסי לסכום החוב בערכים ראליים, נכון למועד הגשת

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 התביעה. חוות הדעת לא באה לבסס את עצם הטענה - האם הייתה לבז"ן יתרת זכות
2 כלפי המוסד בתקופה שבמחלוקת. נתון זה סופק למעשה למומחה על ידי באת כוחה של
3 בז"ן, והוא נדרש להסתמך עליו בחוות הדעת, שכן המומחה אינו בעל מקצוע בתחום
4 הביטוח הלאומי אלא בתחום הפיננסי.
- 5 57. הבסיס העובדתי עליו נסמכה הטענה שדמי הביטוח שולמו על ידי בז"ן במלואם, פורט
6 בפרק ד.2. לתביעה שכותרתו – **"העדר מחלוקת כנה לגבי חלק הארי של היקף דמי**
7 **הביטוח שבז"ן שילמה ביתר לנתבע"**. על פי הנתען, המוסד התנה את החזר תשלום
8 דמי הפגיעה בהוכחה מצד המעסיק שהוא שילם את דמי הפגיעה בפועל. על מעסיק היה
9 להצהיר בטופס בל/211 **"תביעה לתשלום דמי פגיעה והודעה על פגיעה בעבודה"** שהוא
10 שילם לעובד דמי פגיעה כחוק. בז"ן טענה כי העובדה שהמוסד החזיר לה את דמי
11 הפגיעה, מעידה על כך שהיא שילמה את דמי הפגיעה כחוק. עוד היא הוסיפה כי **"מאחר**
12 **שמערכת הנהלת החשבונות של בז"ן פעלה מתוך הנחה שגויה שעליה להעביר דמי**
13 **ביטוח לאומי למל"ל בגין תשלום דמי פגיעה לעובדיה, מערכת הנהלת החשבונות...**
14 **העבירה למל"ל דמי ביטוח ששולמו ע"י בז"ן עבור דמי הפגיעה...**". לראיה היא צירפה
15 כנספח 13 לתביעה תלושי שכר לדוגמא. כן היא טענה שאותה מסכת עובדתית זיכתה
16 אותה בהחזרים על פי קביעת המערכת הממוכנת מחודש ספטמבר 2013, לתקופה שבין
17 1997 ועד 2008.
- 18 58. המוסד הכחיש את טענותיה של בז"ן. הוא ציין שהחזר שאושר לבז"ן, על פי הקביעה
19 הממוכנת, היה לשנים 1997-1998 ו-2005-2007. בז"ן לא ביקשה החזר עבור השנים
20 1999-2004 מהטעם שבתקופה זו, לטענת המוסד, היא קיבלה שירותים חשבונאיים
21 מחברת חילן שידעה להחיל את הפטור מדי ביטוח במערכותיה, כך שלא שולמו דמי
22 ביטוח ביתר בתקופה זו. מכאן יש ללמוד, טען המוסד, שלא ניתן להסיק מאישור
23 ההחזר במערכת הממוכנת, שנעשתה באופן דומה גבייה ביתר גם ביחס לכל התקופה
24 שבמחלוקת.
- 25 59. אשר לדעתנו, לאחר עיון בטענות הצדדים וראיותיהם, לא שוכנענו שבז"ן שילמה דמי
26 ביטוח ביתר בתקופה שבמחלוקת. נציין תחילה כי מסכימים אנו עם טענת המוסד לפיה
27 העובדה שבז"ן לא תבעה החזרים עבור מלוא התקופה, מעידה על כך שחלו אצלה
28 שינויים בתשלום דמי הביטוח. לא ניתן להסיק מכך שבתקופה מסוימת היא שילמה
29 דמי ביטוח ביתר, לכך שבתקופה מוקדמת יותר, שאינה המשך רציף לאותה תקופה, גם

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 שולמו דמי ביטוח ביתר (ר' בהקשר זה חקירתה הנגדית של עדת המוסד, הגב' ביטון,
2 בעמ' 61, ש' 16-28 לפרוטוקול).

3 60. שנית, במסגרת החקירות הנגדיות עלו קשיים ראייתיים גם בכול הנוגע לתלושי השכר
4 שנועדו לשמש בסיס לטענת תשלום דמי הביטוח ביתר. מספר העובדים וכמות
5 התלושים שהוצגו עבורם הייתה מצומצמת יחסית למספר העובדים בבז"ן. במהלך
6 חקירתה הנגדית עדת בז"ן, הגב' גוטליב, עלה שלא צורפו לתצהירה מלוא התלושים
7 מתוך התלושים שצורפו לכתב התביעה (נספח 3 לתצהירה לעומת נספח 13 לתביעה; ר'
8 עמ' 14 לפרוטוקול); כמו כן, היא לא בחנה בעצמה את תלושי השכר של העובדים, באופן
9 מדגמי, כדי לוודא שאכן שולמו עבור העובדים דמי ביטוח מלאים, אלא היא בדקה רק
10 את התלושים שבאת כוחה של בז"ן העבירה לה – **"נספח 3 קיבלתי רשימה... מעורכת**
11 **הדין יפית מנגל ובדקתי מדגמית את העובדים האלו"** (ר' עמ' 16 לפרוטוקול; וכן
12 בהמשך, עמ' 18, ש' 36). היינו, רשימת העובדים ותלושי השכר שצורפו לתצהירה אינה
13 תוצר אקראי של בחינה מדגמית שנערכה על ידה, אלא מקבץ סלקטיבי שהועבר לידיה
14 לבחינה על ידי באת כוחה של בז"ן; הוכח שלגבי תלוש של עובד מסוים משנת 1981
15 נרשם בתצהירה בטעות סכום בשקלים, בעוד שהיה צריך לכתוב את הסכום בלירות
16 (עמ' 20, ש' 17 לפרוטוקול). טעויות דומות נעשו ביחס לתלושים נוספים (עמ' 20, ש' 27
17 ואילך); הגב' גוטליב לא ידעה לאשר אם בחישוב דמי הביטוח ששולמו נכלל מס מקביל
18 (עמ' 23 לפרוטוקול); הגב' גוטליב התקשתה לענות על קשיים שעלו בחוות דעת
19 המומחה, אל מול נתונים שהופיעו בתצהירה. בהקשר זה יצוין כי המוסד טען, ובצדק,
20 שקיים "מעגל שוטה" בראיותיה של בז"ן בנושא שכן, מחד גיסא, חוות הדעת נמצאה
21 לא מבוססת ומאידך גיסא, העדים שלא ידעו כיצד להשיב לסתירות שעלו בנתונים לגבי
22 דמי הביטוח ששולמו לעובדים, הפנו לחוות הדעת או שאמרו שהם לא יכולים להעיד על
23 חוות הדעת (ר' עמ' 29 לפרוטוקול); הגב' גוטליב נחקרה ארוכות על תלוש מסוים,
24 לדוגמא, והיא אישרה ביחד עם התחשיב שהציג בפניה בא כוח המוסד, כי הוא אינו
25 משקף את הנתונים שפורטו בחוות דעת המומחה (ר' עמ' 39 עד עמ' 40, ש' 7
26 לפרוטוקול); לבסוף, הגברת גוטליב אישרה בחקירתה הנגדית שבז"ן לא שילמה באופן
27 עקבי את דמי הפגיעה כדין, בהתאם לשכר העובד. על מנת לקבל תמונה מלאה לתשלום,
28 היא הסבירה בחקירתה, צריך מנעד גדול יותר של תלושי שכר, כדי להראות ששולמו
29 הפרשים בחודשים מאוחרים יותר. אלא שבז"ן לא צירפה תלושים כאמור, לאורך
30 תקופה מספקת כדי לבחון את עמדתה. בהקשר זה אישרה הגב' גוטליב שאי תשלום

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 מלוא הזכאות בכול חודש וחודש אינה ברורה לה שכן היא מנוגדת לאופן בו היה על
2 בז"ן לפעול, וכלשונה – **"אני לא יודעת מה קרה שם בתלוש"** (עמ' 50 ש' 1 לפרוטוקול;
3 כן ר' עמ' 46 עד סוף החקירה הנגדית בעמ' 50 לפרוטוקול).
- 4 61. בז"ן התייחסה בסיכומיה לעדת המוסד, הגב' ביטון, (עמ' 56 לפרוטוקול) וטענה שעל פי
5 עדותה, אין צורך בתלושי שכר כדי לחשב החזרים. די בנתוני הפגיעה. אלא שטענה זו
6 אינה מדייקת. בחקירתה הנגדית של הגב' ביטון בנושא היא לא התייחסה לתביעות
7 החוזרים שקדמו להקמתה של המערכת. המוסד התייחס לדיווחי המעסיקים משנת
8 1997 ועד שנת 1997, באופן שונה ולא בכדי. כפי שהוכח מחומר הראיות והמסמכים
9 שצורפו לכתב התביעה, המוסד אינו מחזיק בנתונים אמינים קודם לשנת 1997 (ר'
10 בהקשר זה בהמשך עדותה, עמ' 57, ש' 9 לפרוטוקול). כן, הוא לא מצא לנכון גם מבחינה
11 משפטית ומהותית לאשר החזרים שקדמו לתקופת ההתיישנות, היינו לשנת 1997.
12 השאלה אם מדובר בהחלטה סבירה כבר נידונה על ידינו לעיל והשבנו בחיוב.
- 13 62. בז"ן למעשה מצפה שאותן אמות מידה שמופעלות במערכת, ביחס לשנים 1997-2008,
14 תופעלנה גם ביחס לתקופה שבמחלוקת, לשנים 1981-1996. אך המוסד קיבל החלטה,
15 סבירה, לשים חוצץ מבחינת התיישנות הבקשות, כמו גם להטיל דרישות גבוהות יותר
16 מבחינת הסף הראייתי הנדרש כדי לאשר החזרים עבור אותם שנים. נחזור ונציין, מעבר
17 לכך שמדובר בהחלטה מאוזנת ושקולה, העולה בקנה אחד גם עם הוראות חוק
18 ההתיישנות, ההחלטה מתיישבת גם עם פסק הדין שניתן בעניין מד"א במחוזי, מבחינת
19 האחריות שהמוסד צריך לשאת עקב הנחייתו מינואר 2004 למעסיקים להמתין. מכאן
20 שאמות המידה הרלוונטיות למערכת החוזרים ועדותה של הגב' ביטון בנושא, אינן
21 רלוונטיות לתביעה של בז"ן. זאת יאמר, בא כוח בז"ן בעצמו לא הסכים עם עדותה של
22 הגב' ביטון, שמערכת החוזרים מסתפקת בדוחות הפגיעה בלבד והוא אמר לה, כעובדה,
23 שהמוסד מתנה החזרים לפי קביעת המערכת גם בבחינה מדגמית של תלושים (עמ' 57,
24 ש' 10-15, ובהמשך בעמ' 58 לפרוטוקול). והרי, בכול הנוגע לתלושים כבר ציינו לעיל
25 שישנם קשיים לא מבוטלים בתלושים המדגמיים שבז"ן הגישה כראיה בתיק.
- 26 63. בנקודה זו ברצוננו להתייחס למחלוקת שנפלה בין הצדדים לגבי מי צריך לשאת
27 באחריות לנזק הראייתי שנגרם עקב אובדן התלושים. הטענה של בז"ן הייתה שעם
28 השנים בהן היא המתינה לגיבוש מדיניות על ידי המוסד, היא איבדה תלושי שכר של
29 עובדים מהתקופה שבמחלוקת. דבר שגרם לה לנזק ראייתי, להוכיח את טענותיה. כיוון

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

- 1 שהנזק הראייתי נגרם על ידי המוסד, היא טענה, המוסד צריך לשאת בנטל להוכיח
2 שהתלושים לא היו פועלי לטובתה. המוסד טען כי האחריות לאובדן התלושים הוא על
3 בז"ן ועליה לבד, במיוחד לאור העובדה שנושא ההחזרים היה שנוי במחלוקת ולכן היא
4 הייתה צריכה לדאוג לשמור את התלושים.
- 5 64. על רקע קביעותינו לעיל שהנחיות המוסד למעסיקים להמתין לא שיחקו תפקיד
6 משמעותי בהחלטת בז"ן להפסיק את הטיפול בבקשתה, ברי כי אין להטיל על המוסד
7 את האחריות לנזק הראייתי במקר דנן. אולם, אף אם היינו קובעים שבז"ן המתינה
8 להנחיות המוסד עדיין, יש ממש בטענות המוסד כי בז"ן הייתה צריכה לדאוג לשמור
9 את התלושים. בסיטואציה בה בז"ן ממתינה לגיבוש מדיניות על ידי המוסד, בעודה
10 יודעת שהמוסד זקוק לנתונים שנמצאים בידיה, לרבות תלושי השכר, מצופה היה ממנה
11 לשמור את תלושי השכר ששימשו אותה בגדר בקשתה המקורית על מנת שהם ישמשו
12 אותה גם בהמשך. בז"ן אינה יכולה כעת לבוא בטרוניה למוסד ולהשיא את האחריות
13 עליו לאובדן התלושים.
- 14 65. אשר לאי התייחסות המוסד לשאלה אם התלושים מהתקופה שבמחלוקת נמצאים
15 אצלו (ר' עדותה של הגב' ביטון בעמ' 92, ש' 10 לפרוטוקול), הרי, ככל שבז"ן סברה
16 שהיא זקוקה לתלושים היה עליה להגיש בקשה לקבל את התלושים לבית הדין. נעיר
17 בהקשר זה כי אף אם נכון היה להעלות את השאלה אם יש בידי המוסד תלושים
18 מהתקופה שבמחלוקת במסגרת ההליך, משמצאנו כעת שהתביעה בלאו הכי התיישנה,
19 הרי שגם אם היו בפנינו תלושים מהתקופה שבמחלוקת, לא היה בכך כדי לשנות מן
20 התוצאה.
- 21 66. עדותו של מר שחם, מנהל כוח אדם לשעבר בבז"ן, לא רק שלא סייעה, אלא ערערה את
22 טענותיה של בז"ן עוד יותר. מר שחם היה הגורם שחתום על המכתבים מטעם בז"ן
23 במסגרת בקשתה המקורית משנת 2002. בתצהירו הוא העיד שבאותה תקופה בז"ן
24 הייתה מנכה דמי ביטוח גם לעובדים בדמי פגיעה. אלא שבחקירתו הנגדית התברר
25 שעדותו אינה מבוססת, ואף לוקה בקושי מסוים. מר שחם הודה שהוא אינו עוסק
26 בענייני שכר והוא לא יכול להעיד על תקינות תלושי השכר, תקינות תהליכי בחינתם
27 והדיווחים שהועברו למוסד לגבי ניכוי דמי הביטוח (ר' עמ' 43-41 לפרוטוקול). לכל
28 היותר מר שחם יכול היה להעיד שהדוחות שהועברו למוסד נערכו לאחר בחינה של אנשי
29 מקצוע אחרים לגביהם. כך, על פי עדותו, הוא לא היה חותם על מכתב שאומר שנוכו

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 דמי ביטוח לעובדים שקיבלו דמי פגיעה, אם הדבר לא היה עובר סינון ובחינה קודמת
2 של אנשי מקצוע לפני כן (ר' עמ' 43, ש' 10-1 לפרוטוקול). בנסיבות אלה, איננו סבורים
3 שנכון לבסס מסקנה עובדתית לפיה בז"ן ניכתה דמי ביטוח ביתר, על סמך עדותו בלבד,
4 מבלי שהטענה תיתמך במסת מסמכים משמעותית. בהקשר זה נזכיר כי על פי עדותה
5 של הגב' גוטליב, תלושי השכר שצורפו לתצהירה נבחרו וניתנו לה מבאת כוחה של בז"ן,
6 עו"ד מנגל. כלומר, לא נעשתה בחינה מדגמית אקראית שניתן לקרוא לה מייצגת. זאת,
7 לבד מהעובדה שמדובר היה במספר מצומצם יחסית של עובדים (13 במספר). הקושי
8 שעלה מעדותו של מר שחם הוא בכול הנוגע להחלפת נותני שירותי השכר בבז"ן. על פי
9 עדותו, IBM הייתה נותנת השירות בתקופה שבמחלוקת. בז"ן הפסיקה את
10 התקשרותה עם IBM במהלך שנות ה-90 ובשנת 1999 עברה לעבוד עם חילן. בתקופה
11 בה בז"ן עבדה עם חילן, לא נוכו לעובדים דמי ביטוח שקיבלו דמי פגיעה. היינו, חילן
12 החילה את הוראות החוק הרלוונטיות כדין. אך בשנת 2004 חזרה בז"ן לעבוד עם IBM,
13 אשר שוב המשיכה לנכות דמי ביטוח מעובדים שהיו פטורים מכך. זאת, אף כי בז"ן כבר
14 ידעה באותה תקופה שלא היה צריך לנכות את דמי הביטוח, כאמור. מר שחם נשאל
15 בהקשר זה – כיצד ייתכן שבז"ן ידעה שלא צריך לנכות דמי ביטוח מעובדים שמקבלים
16 דמי פגיעה, ואף על פי כן הדבר נעשה? האם הדבר לא נבדק, פנימית, על ידי בז"ן. מר
17 שחם השיב בכנות – **"החברה לקתה ברשלנות, כן. בעל תפקיד מסוים לקה ברשלנות.**
18 **כן"** (עמ' 45, ש' 20 לפרוטוקול). מר שחם גם אישר שנעשו ביקורות ניכויים בתקופה
19 שבמחלוקת במסגרתן נמצא שעל בז"ן לשלם מאות אלפי שקלים עבור חובות דמי
20 ביטוח, ולמעשה, כי נמצאו שיבושים בדיווחי השכר (עמ' 49, ש' 34-25 לפרוטוקול). על
21 רקע האמור, ולאור העובדה שמר שחם לא בדק בעצמו את הנתונים משנת 2002,
22 מתחזקת מסקנתנו כי לא ניתן לבסס את טענותיה של בז"ן, על סמך עדותו של מר שחם
23 שבתקופה שבמחלוקת נוכו דמי ביטוח ביתר. שכן, ישנו ספק של ממש אם טעויות
24 דומות לא נעשו גם באותה תקופה ואם אכן כטענת הנתבע – סביר שמיצוי הליך בחינת
25 בקשתה של בז"ן בזמן אמת ובחינת מכלול תשלום דמי הביטוח ששילמה במסגרת
26 ביקורת ניכויים היה מביא לכך ש"שכרה יצא בהפסדה".

סוף דבר

27
28 67. בהמשך לדיונינו לעיל, מצאנו כי דין התביעה להידחות מחמת התיישנות. מעבר לדרוש
29 בחנו אם בז"ן כלל הוכיחה ששולמו על ידה דמי ביטוח ביתר בתקופה שבמחלוקת

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 44883-04-15

1 ומצאנו כי התשובה לכך שלילית. כן דחינו טענת התובעת להפלייה והפרת חובת
 2 ההגינות המינהלית. על רקע מסקנות אלו, דינן של יתר טענות בז"ן, ביחס לקיזוז
 3 חובותיה על פי ביקורות הניכויים שנערכו במהלך השנים והפחתת הקנסות שהוטלו
 4 עליה בהתאם, אף הן להידחות. לאור פסיקתנו כאמור, הדיון ביתר טענות הצדדים
 5 באשר למחלוקות הנוגעות למס מקביל, ביטוח בראיות ותחולת תיקון 136 התייתרו.

6 .68 הליך זה, אמנם מופנה כלפי המוסד לביטוח לאומי, שהוא גוף סוציאלי במהותו, אך
 7 עניינו במחלוקת כספית, בעלת מאפיינים עסקיים. תחילה הועמדה התביעה על סך של
 8 כ-6.6 מיליון ₪ ולאחר תיקונה על סך של כ-3 מיליון ₪. על מנת לנהל את ההליך ועל
 9 רקע מורכבותו הרבה העביר המוסד את הטיפול המשפטי לידיהם של עורכי דין
 10 פרטיים. ההליך נפתח ב-4/15, בבית המשפט המחוזי בתל אביב. לאחר מתן פסק הדין
 11 בעניין מד"א בעליון שהתייחס, בין היתר, לנושא הסמכות העניינית, ובקשת המוסד
 12 בעניין, התקבלה ביום 17.5.19 החלטה להעביר את התיק לבית הדין לעבודה מחמת
 13 חוסר סמכות עניינית, מבלי לפסוק הוצאות. בתיק התקיימו 5 דיונים, מתוכם 3 דיוני
 14 הוכחות. כתבי בית הדין וחומר הראיות היו ארוכים ומורכבים ודרשו עבודה בהתאם.
 15 לאור האמור ולאור תוצאת פסק הדין, יש לקבוע הוצאות משפט שישקפו את כלל
 16 הנסיבות בתיק.

17 .69 לפיכך, על בז"ן לשלם למוסד הוצאות משפט בסך 2,500 ₪ וכן שכ"ט עו"ד בסך 125,000
 18 ₪. סכום זה מביא בחשבון את ההוצאות שנפסקו לחובת בז"ן ביום 13.8.20 לאחר
 19 אישור הבקשה לתיקון כתב התביעה.

20 **ניתן היום, כ"ג ניסן תשפ"ב, (24 אפריל 2022), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.**

21

--	--	--

מר אברהם דיאמנט
נ.צ. עובדים

כב' השופטת יפית מזרחי-לוי
אב"ד

מר בנימין חממי
נ.צ. מעסיקים

22
23

